

نومرو : ۱۱۵

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلی، دائره اجتهاد

تهله فون نومروسی : ۸۶۵

" Idjtihad " Constantinople

بشنجی سنه

اشهراد

حریت فکریه ضارم

علمی، ادبی، اجتماعی هفته لقمجموعه

مدیر مبرخص : الرهامی صفا

۱۷ تموز ۱۳۳۰

آبونه

سنه لك آلتی آیلق

تورکیا ایچین : ۵۰ غروش ۳۰ غروش

ممالك اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یاره به

شکسپير حقنده [*]

بو ايبي ظل-بری کومورده يه رك ، دېکری زهر خند
استهز الرینی صاحهرق-نوری، ضیائی بوغمق، سوندرمک
ایچون کیزلیجه اتفاق ایدیورلر .

« شودرین نقطه یه باقیکز : اوتللو کیجه ؛ ئولدریمک
ایستیور ؛ ئولدریمک ایچون هانکی واسطه یه مراجعت
ایده جک ؛ زهر ؛ طوقاق ؛ باله ؛ ییچاق ؛ . خار ،
یوز یاصدینی ! ئولدریمک اویوتقی دیمکدر . خواب
ابدی . احتمالک بو جهته بالذات شکسپیر بیله دقت
ایتمه مشدر . بعضاً تصویر اولنان شخص اوقدر بیوک
برقوت و قدرت ، اوقدر بیوک بر نفوذ حاله کیورکه ،
مصوری ، همان همان فرقنده اولیه رق اونک حکم طبیعته
انقیاده مجبور اولیور .

« بویله ، کیجه یه زوجه اولان دезде مونا یوز
یاصدینی ایله بوغولارق ، ایلك بوسه سنی ویردیکی
اویاصدیغه صوک نفسی ده ویرییدیور ... »
ویقتور هوغو

انکیز حکیم مشهوری « قارایل » ک شکسپیر حقنده کی فکری
« قارایل شکسپیر دن صوکره کان انکیزلرک
اک بو یوکیدر . » (اوکوستن فیلون)

« ایتالیالی « دانت » نصل اوروپانک قرون وسطی
و حال حاضر ده کی دینی ، یعنی حیات درونی و مغویسی
تمثیل ایدرسه شکسپیر ده نظر مزده ینه او اوروپانک ،
شوالیه لریله ، نزاکت و ظرافتیه ، مزاج و مشربیه ،
حرص و طمعیه ، انسانلرینک طرز تفکریله ، حیاته
متعلق مطالب و ملاحظاتیله ، افعالیله ، او و قتلر نشو و نما
بولان حیات خارجی و مادیه سنی تجسیم و تمثیل ایدر .
نصل هو مرک آثار یله یونان قدیمی بکیدن احیا ایده بیلیرسه ک
شکسپیر ، ودانته - حتی بیکرجه سنه صوکره بیله -
اوروپانک فکر آ و فعلاً نه اولدیغنی اوقویه بیلیرز . « دانت »
بزه بر روح کوسترییور ، شکسپیر ایسه - عین نجابت
تصویر ایله - اونک وجودینی ویرییور ...

« شکسپیر طبیعتک کال سکون ایله بخش ایتدیکی
بر تحفه در : اهمیتسز برشی ایمش کی عین سکون ایله
قبول ایدلیدی . شکسپیر حقنده مفتونانه و حتی پرستشکارانه

« اوتللو نه در ؟ . اوتللو کیجه در ؛ مشوم بر سیای
وسیع . کیجه کوندوزه عاشق اولیور ؛ ظلمت شفی
سه وییور ؛ آفریقایی ، بیاضه پرستش ایدیور ... بناء علیه
اوتللو ایچون قیصقانجلق حسی پک طبیعی . اوتللو
اوزون بویلی ، عظمتی ، حشمتی ، سربلندی هرکسک
فوق رأسنده بر آدم ؛ قهرمانلق ، محاربه ، سنجاق ،
شهرت ، شان و شرف ، اطرافنده بر موکب تشکیل
ایدیور ؛ یکرمی غالبیتک کندیسنه بخش ایتدیکی شرفله
شعشه پاش ؛ فقط سیاه ! بناء علیه قیصقانجلق حسی
قهرمانلغی جانورلغه قلب ایتدیکی کی آق عربی ده زنجی
ایدیور . کیجه چابوقچه موتی دعوت ایدیور .

« کیجه » اولان اوتللو نک یاننده « یاغو » بولنیورکه
« فئالق » در . کولکدنک باشقه برشکلی ، « کیجه »
دنیا نک کیجه سی در ؛ فئالق ایسه روحک کیجه سی .
خیانتله یالان ایکی بیوک ظلمتدر ؛ طمازلرک ایچنده
خیانت و یاسیاه مرکب کورمک عین شیدر . مزورلکله
عهده و فاسزلغک یانندن کچنلر بونی پک اعلا بیلیرلر .
مکرو حیله ده انسان بولنی غائب ایدرده طولاشه طولاشه ،
آرایه آرایه کیدر . شفقک اوسته ریا دوکیکز ، کونشی
سوندیریرسکیز !

« اوتللو نک یاننده یاغو ، اینیش بر یولک یاننده کی
بر اوچورومه بکزه . اوچوروم اوکا ، یواشجه ،
« بو طرفدن کل ! ... » دییور ؛ طوزاق عمی یه یول
کوسترییور ؛ اغفالی ، کیجه له یل لازم اولان آیدینلغی
ویرمکی تعهد ایدیور . کولک سیاهه رهبرلک ایدیور .
اعمالره رهبرلک ایدن کوپکارکی ، قیصقانجلق رهبری ده
یالان اولیور . بیاض « دезде مونا » یه ، صفوته ، اخلاق
قارشو سیاه اوتللو ایله خائن یاغو بولنیور ! بوندن ده
مدهش نه اولابیلیر . ظلمتک بو ایکی خونخوارلر
آردلرنده اکلاشیورلر . خسوف ایله کسوفی تمثیل ایدن

[*] بو ، شکسپیرک « اوتللو » فاجعه سنه مقدمه در .
« اوتللو » نک تورکجه ترجمه سی قریباً طبع ایدیه جکدر .

همده ایچنده کی ما کنه لری کوستر .

پیامبرانه بر بصر بصیرت !. اشیا نك امتزاج و آهنگ درونی و معنوی سنی کوریور ؛ مقصد طبیعتی - طبیعتک اکثر آقا بر صورتده یراندینی اشیا ده اخفا ایتدیکی فکر رقیق ، « فکر موسیقی » ی میدان چیقاریور . طبیعتک بر مقصدی وارد . نافذ و پیامبرانه بر کوز ایچون بو مقصد قابل فهم وادراکدر

« بر انسانک بصر بصیرتنک درجه سی کندیبی ایچون اک طوغری بر معیاردر . اگر شکسپرنک قابلیت و اقتدارینی تعریف ایتم لازم کلسه ذکاسنک تفوقی سویله جکم و بونسکه کندیبی تماماً تعریف ایتدیکمه قناعت کتیره جکم . قابلیت ، استعداد دیدیکمز شی ندره ؟ . بز قابلیت و یا استعداد دینجه منفرد و قابل تقریق شیلر اکلاپورز . بر آمده ذکا ، قوه تخلیه ، فانتازی الخ - قولاق و آفاق کی - آیری آیری شیلردر ظن ایدیورز . بو ، اساسی بر خطادر . بوندن باشقه ، بر آدمک « طبیعت علمیه » و « طبیعت اخلاقیه » سندن بحث ایدیورز . گویا که بونلر منفرد و متقسم اوله رق بر شخصیتده موجود اولاییلورمش !.. احتمالکه لسان نقطه نظرندن کوریلن لزوم بو کی تعبیرات ایجادینه مجبوریت حاصل ایتمشدر . فقط بزم ایچون کلهلر بر شی موجود حالی آلاملیدرلر . بکا اویله کلیور که بو خصوصده ادراکمز ، قسم کلیسی اعتباریله ، تماماً تغلیط ایدیور . شوراسی بیلملی و ذهنمه یرلشدرملی زکه بوتقسیات براسمدن عبارتدر . انسانده کی طبیعت معنویه (و یا خاصه معنویه) ، قوه حیاتیه بر و غیر قابل انقسامدر ! بزم قوه تخلیه ، فانتازی ، ذکا .. الخ دیدیکمز شیلر عین قوه عقلیه نك ، - بر برینه لازم غیر مفارق بر صورتده مربوط اولان - صور مختلفه سندن عبارتدر .

« اونلردن برینی طایفه دیکرلرینه کسب و قوف ایده بیلیرز . اخلاق و یا فضائل اخلاقیه دیدیکمز شی ، ینه اوقوه حیاتیه نك بر جز شدن ، بر جهتدن باشقه ندره ؟ . بر آدمک نصل تغنی ایتدیکی کورمکه نصل محاربه ایده جکی حقنده بر فکر حاصل ایده بیلیرز ؛ جسارت و یا جسارتسزلیکی

اوله رق سویله ن سوزلر ، ایراد ایدیلن فکرلر احتمال که اک طوغریلریدر . بنجه یالکنز انکاتره نك دکل حتی بتون اوروپانک بوبابده کی اک کوزل حکمی مشارالیه ک شیمدی به قدر کلن شاعرلرک اک مهمی اولسی نتیجه سنه معطوفدر ؛ عالم ادبیاتده بر ایز براقان ذکالرک اک بلندی اولمیدر . بالجله اوصاف و ماهیتلری نظردقته آلتق شرطیه هیچ کیمسه ده اوقوت رؤی ، اونفوذ نظری ، اوبصر بصیرتی ، اوقددرت فکری کورمدم

« شکسپرنک بیوکلی ، بالخاصه ، انسانلرک و اشیا نك تصویرنده کوستردیگی مهارتده ظاهردر ؛ بوبابده کی ساکن و خالقانه اولان بصیرت و فراستی بی نظیردر . مطالعه و تدقیق ایتدیکی شینک بر جهتی دکل بلکه روحی ، بتون محرمیتله ، بالجله اسرار جنسیه سیله میدان علنیته قویار . اشیا اونک کوزینک اوکنده بر ضیا کی نخلل ایدر ؛ او صورتله که شکسپراونلرک حقیقی بنیه لرینی ، حقیقی صورتلرینی تشخیص و تمیز ایدر .

« بصیرت خالقانه دیدک : شعرده « خلق ایتک » اشیا یی لازم اولدینی قدر کوره بیلیمکدن باشقه بر شی دکلدر . بر شی تصویر ایدن کله اوشینی صراحت و قویا کورمکه کندی کندینه طلوع ایدر

« دنیا کی بیوک ! . فقط ، کندی محذب و یا مقعر لغیه اشیا به معکس اولان محذب و یا مقعر بر آینه کی دوز دکل ؛ دوز بر آینه کی . بتون انسانلر و بتون اشیا ایله اوقدر طوغری مناسبت و مربوطیتی اولان بر انسان ، بر انسان کامل . بو بیوک روحک هر درلو اشیا و انسانلری - مثلاً بر « هامله ت » ی ، بر « اوتللو » ی ، بر « ثولیه ت » ی ، بر « قوریولان » ی - نصل اکلا دیغی کورمک عظمتمون بر سیر و تماشا در . نظر مزده اونلری ، تمامیت مطلقه لرله تجلی ایتدیرر

« معاصرین ایچنده عین درجه ده ، بر کیمسه بولماز . یالکنز آلمان شاعری « کوته » بکا شکسپری خاطر لانیور . بو شاعرک شکسپرن حقنده دیدیکنی کندی حقنده ده سویله بیلیرز : « تصویر ایتدیکی اشخاص ، مینه سی شفاف بلوردن مصنوع ساعتلر کیدر ؛ سزه هم ساعتی ،

اصعادی دیمك اولان بو مكافاتی بسیط و بیوك بر روحه بخش ایتدیكى الك بیوك بر مكافاتدر .

« بویه بر آدمك آثاری ، نه قدر تعلیم و تعمده موقع فعله کتیریلورسه کتیرلسون ینه بیلنمیهرك وجوده کتیریلیر ؛ ماهیتی طائمان اعماقدن چیقار ؛ سینئه ارضدن چیقان بر آغاج و یا طاغیر و صولر کی - قوانین طبیعت اوزرینه مؤسس بر توازن و تناسب ایله و هر درلو حقیقه موافق بر طرزده - کندی کندینه بر شکل و صورت ویریر .

« شکسپیرده بر چوق تیلر کیزلی اوله رق قالیر ؛ بر چوق آلامی ، یالکز کندنجه معلوم و مجادلات خفیه سی نظر مزده مخفیدر ؛ بونلرک بر چوقلری اکلاتیله مزده ؛ طبیقی تحت الارض نشوونما بولان کوکلرکی ، عصاره نبات و قوای سائره کی .

« سوز بیوکدر ؛ فقط سکوت دها بیوکدر .

.

« شکسپیرک آثاری ، عمومی اعتباریله ، بزه مؤلفی حقنده ینه بر فکر تام ویرمز . بو آثار بر طاقم تجربه لره بکزرکه اولر واسطه سیله صاحبنده کی عالم دن بعض شعاعات کوره بیلیرز . بتون بو آثار حقنده سائرلرینه قیاساً بر فکر ویرمك لازم کلیرسه سرعتله یازیلدقلری ، ناقص و وقت و حالک مضایقه سی تحت تأثیرنده اوله رق وجوده کتیر - لدکلری کوریلیر . یالکز بعض پارچه لره مؤلفک افکار و حسیاتی تمایله و کالیله مشاهده اولور . بعض پارچه لر کوکدن نازل اولان بر نور ، بر شراره ، اشیا نك درونی روح ماده یی تنویر ایدهرک نازل اولان بر لمعه کی انسانه واصل اولور . اووقت : « بو ، بر کره وهر وقت ایچون اظهار ایدلمش ، وهر زمان و مکانه ، حقایق اشیا نه نفوذ ایده جك ماهیتده اولان روح انسانی ایچون بر حقیقت اوله رق قبول ایدیه جکدر . » دیرسکیز . مع مافیه ، بویه شراره ، بعضاً بزه اطرافنك اوقدر نور اولدیغنی ، قسماً موقت و اعتباری اولدیغنی حس ایدر . چونکه شکسپیر « تیاترو » ایچون یازیوردی ؛

سویله دیکی سوزلرده ، سرد ایتدیکی افکارده منجیلدر . او آدم بر در و عین بر لکنی مختلف صورتلرده میدان قویار . « السز بر آدم آياق لریله ینه یورو یه بیلیر . فقط اخلاق سز اولماز . بر شیئی حقیقه طائمیق ایچون او شیئی سه و مك لازمدر ؛ یعنی اوشی ایله بالقوه کس صهریت یتیلدر . اگر انسان هر فرصته انا ئیتی بر طرفه براقه رق « ته لکلی حقیقه » تقرب ایتمك ایسته مزسه اشیا یی نسل طایه بیلیر ؛ طبیعتک احتوا ایتدیکی با جملله حقایق ، فنالر ، خود برستلر و جینلر ایچون ابدیاً کئیدلی بر کتسادر . بو کی آدم لرك طبیعته دائر او کرندکلری ، طائیدقلری شیلر سطحی ، عادی و ناجیزدر ؛ یالکز بر زمان قلیل ایچنده استفاده ایچوندور . سانسار بینه طبیعته دائر برشی بیلیمورمی ؛ اوت ، طاووقلرک ، هندیلرک نرده بولندقلرینی پك اعلا بیلور . سکسار طینتنده کی انسانلرکده بیلدکلری بوکا معادلدر ؛ بوندن فضله دکلدر ... « شکسپیر ذ کالرك الك بیوکدر . ونجه اوکا دائر سویله نه جك سوزلری سویله دم دیمکدر . فقط شکسپیرک ذ کاسنده شیمدی یه قدر کوردیکمز شیلردن فضله سی واردور . بوکا صاحبنك فرقده اولمدیغنی بر ذکا دیمك لازمدر ؛ صاحبنك بیلدیکندن فضله خواصی حاضر بر ذکا . « نووالیس » دییورکه : « شکسپیرک دراملری محصول طبیعتدر ، طبیعت قدر عمیق و واسع .. » بن بوسوزده بیوک بر حقیقت کوریورم .

شکسپیرده کی صنعت صنعی دکلدر ؛ مزیتی ظاهری ، و طرز تصویرده دکلدر . اونك صنعی سینئه طبیعتده تحدث ایتدکدن صوکره اعماق طبیعتدن چیقوب - بر صدای طبیعت اولان - بونجیب و صمیمی روحک ایچندن کچهرک وجود بولور .

« صو ک نسل بشر ، شکسپیرک آثارنده مسائل حیاتیله رینه دائر یکی انکشافات ، یکی معنالر ، نظام کائنات ایله آرهلرنده یکی آهنگ و مناسبتلر ، ک یکی فکرلره مطابقلر ، انسانلرک دها عالی قوت و حسلریله بر قرابت و مناسبتلر بوله جقدر . بو نقطه شایان تفکر در . طبیعتک ، بر شخص ، « کندیسندن بر جزؤ » اولق مرتبه سنه

شکسپیری، یوقسه هندستان ایمپراطورلنی می هیچ سزك اولماش اولسه ایدی ..؟» جداً مهم برسوال! بوکارسمی آدملر طبیعی لسان رسمی ایله جواب ویره جکر فقط بز، طرفردن شو جوابی ویرمکنده مضطرب: هندستان بزم اولسون اولماسون، بز شکسپیرسز یاپه مایز! هر حالده برکون هندستان المزدن چیقاجق؛ فقط شکسپیر بزم ایچون باقی وابدیدر. شکسپیرمزی ترك ایه مینر.

«بزم بر حکمدارمز واردرکه اونی نه زمان، نه تصادف، نه پارلمنتو، هیچ برشی تختدن ایندبره مز؛ او قرال شکسپیردر.» صالح نواد.

نقیسه نك اك مهم شعبه یی اولان تیارو ایچونده چاربان کنج قبلرک موجودیتی میدانه قویدی .. امتحانه کیرن یوزلرجه نامزدلر ایچریسندن قادین، ارکک قرق بشی احراز موفقیت ایتدی.

مع مافیه کیم بیلیر...! بوکون رداولونان نامزدلردن یارین بویوک بر مهارت صنعتکارانه مالک بر مثلك یتیشهمیه جکنی کیم تأمین ایدم بیلیر! نته کیم بوکون قبول اولونانلر، مکتبده صنعت تماشایچون لازم کلن تتبعاتده بولندقدنصکره یارینک بیوک صنعتکارلری اولابیله جکلمی؟! عجباً بوکون مسابقهده احراز موفقیت ایدن، وشایان حیرت استعداد کوسترنلر استقبالده دهامقتدر، دهاماهر بر تماشاصنعتکاری اولابیله جکلمی؟! عینی ملاحظه فرانسز محررلرندن: ینتک ده دماغی طیرمالامش و اونی بو بابد تدقیقاته سوق ایتمش .. محرر، پارس قونسه رواتووارینک دیگر سنه لره نظراً اولدقجه پارلاق کچن ۱۸۶۷ سنه یی مسابقه سندن مأذون اولان صنعتکارلرک حیاتلرینی بروجه آتی تدقیق ایدرک دیورکه:

[«معلم بواله» نك صنفنده اك زیاده امیدویره بر دلیفانیل واردی .. خواجه سی و آرقداشلیری اوگا دها اولندن برنجی هائله مکافاتنی لایق کورمشلردی .. هائله بازلقده برنجی اولوق اوزمان ایچون يك نادردی .. ۱۸۰۶ دنبری آنجق اون کیشی بو شرفه نائل اولشدی .. ۱۸۵۶ دن ۱۸۶۶ یه ندر اولان اون سنه ظرفنده طلبه لر «هائله برنجی مکافاتنی» ندر،

بیوک روحی بوقالبه کیره بیلمک ایچون ممکن اولدینی قدر ازیک لازمدی.

«بوکون هیمز حقنده واقع اولان برشی اووقت اونک حقندهده واقع ایدی. کیمسه حال وموقعی نظر دقته آلمقسزین چالیشماز. برهیکلتراش فکرینی سربستجه انظارمزده تجلی ایتدیره مز؛ بلکه انده کی وسائط ایله طاشه نقل ایدم بیلدیکی فکری کوستره بیلیر. هر شاعر وهر آدمده بولدیغمزده بودر

» بزه شو سوالی ایراد ایتسه لر: «سز انکیزلر، هندستانی می، یوقسه شکسپیری می ترك ایتک ایسترسکز؟

تماشا مصاحبه سی

«اجتهاد» ه بو مصاحبه یی یازان ارطغرل محسن بك کنج بر تورک آقنوریدر. شیمیدی «عثمانی دارالبدایی» طلبه سیندندر. برایکی سنه اول استانبولده «هاملت» ی اولدوچه موفقیتله اوینامشدی. ایلك دفعه شکسپیری اوینایان تورک آقنوری اولماق شرفی محسنه عائددر.

نهایت اختیار استانبول تماشانك بیوک داهیمی آنطوان ی تورکیا تماشاسی ایچون صرف همت ایدر کورمک سعادتته نائل اولدی... پاریسده ربع عصری کچن حیات صنعتدن ماده مدیون، معناً داین چکیله رک روستانك پک باربار ظن ایتدیکی بزله کلن آنطوان تماشایی مملکت مزده دوشدیکی درکه سفلیتدن قورتارمق ایچون نه متواضعانه چالیشیور. ایکری، چاریق قالدیریملرمزی کچهرک... شهزاده باشنده، آقسرایک یانیق خرابه لرینه ناظر، کونشك اك یاقیجی حرارتته معروض بر اوطه وارکه؛ اوراده، طبقی پاریسك اوده ئون تیارو سنده اولدینی کی، داتماچالیشان وچالیشدیران بو قوجه صنعتکار دارالبدایعک تمللرینی نهمتین، نهرصین اساسلر اوزرینه قورمغه چالیشیور... برهفته اولمادی که هرشی حاضرلاندی.. مکتب آچیلدی.. هر طرفدن قوشوب کلنلر، کلوب قید اولنانلر اولدی.. و قبول امتحانلری یتدی.. ایلك مسابقه لر بو مملکتده صنایع